

Liucija Černiuvienė

Poezijos gramatika: O. Milašiaus eilėraščio „La berline arrêtée dans la nuit“ vertimų analizė

Eilėraštyje „La berline arrêtée dans la nuit“ lietuvių kilmės prancūzų poetas Oskaras Milašius gramatinius laikus pasirenka neatsitiktinai: jie sudaro kūrinio prasminio audinio dalį. Panašiai vartojami ir asmeniniai bei savybiniai įvardžiai. Tai vadinama poezijos gramatika arba, pasak Romano Jakobsono, gramatikos poezija. Eilėraščio laikų sąranga sukasi apie pagrindinę, laiką sustingdančią ašį, išreikštą veiksmažodžio semantika ir atitinkama gramatine veiksmažodžio forma (pranc. k. *gérondif*, kuris iš dalies atitinka liet. k. pusdalyvį). Kitų laikų vartosena priklauso būtent nuo tos ašies ir neatsiejama nuo jos. Pasirinkdamas vienaskaitos ar daugiskaitos antro asmens asmeninį įvardį poetas kuria dvilypį pagrindinės eilėraščio herojės portretą: ji yra ponija ir ji yra kūdikis. Siekiama išanalizuoti, kaip ir kokiomis priemonėmis (gramatinėmis, leksinėmis, ir, be abejo, poetinėmis) lietuvių vertėjai perteikė (arba neperteikė, arba perteikė iš dalies) šiuos gramatinius-semantinius-poetinius aspektus versdami eilėraščių į lietuvių kalbą.

Oskaro Milašiaus, bene gausiausiai į lietuvių kalbą versto prancūzų poeto, eilėraščių „La berline arrêtée dans la nuit“ vertė keturi vertėjai-poetai (Juozas Urbšys, Alfonsas Nyka-Niliūnas, Algirdas Patackas ir Valdas Petrauskas), todėl išanalizavus keturis vieno eilėraščio vertimus minėtais aspektais galima tikėtis pagrįstų išvadų.

Remiamasi semiotine Magdalenos Nowotnos, Kęstučio Nastopkos ir Sauliaus Žuko šio eilėraščio analize, leidžiančia giliau pažvelgti į originalą ir pagrįstai analizuoti eilėraščio vertimus į lietuvių kalbą.